

FRÄLSESKATTEBONDE, m. 3. pl. — *bönder*. Bonde på frälreskattehemman.

FRÄLSESKATTEHEMMAN, n. 5. Hemman, som har frälreskatte natur.

FRÄLSESMIDE, frällesmide, n. 4. (kam.) Skattefritt smide till viss procent, vid bruk, som ligga under frälse.

FRÄLSESTÅND, n. 3. sing. Se *Adelsstånd*.

FRÄLSETORP, n. 5. Torp under frälsejord.

FRÄLSEUTLAGOR, f. 1. pl. Utlagor af frälsejord.

FRÄLSNING, f. 2. Handlingen, då någon frälser; händelsen, omständigheten, att någon frälses. — *Syn.* Se *Befriande*.

FRÄMJÄ, v. a. 1. (af *Fram*; således egentl.: Bringa, föra framåt) Se *Befräjja*. — *Syn.* Se *Befordra*, 2. a. — *Främjande*, n. 4.

FRÄMLING, främmling, m. 2. En, som vistas i ett land eller en ort, der han ej är född eller ej vunnit infödersrätt. *Vara f. i ett land.* (Fig.) *Vi äro f-ar på jorden*, vistas der blott för en kort tid. *Vara f. i sitt eget land*, ej vara bekant med sitt eget födelselands förhållanden, tillstånd och seder.

FRÄMMAD, a. 2. Se *Främmande*.

FRÄMMADARTAD, a. 2. Af en främmande art, natur. — Nytt ord, bildadt efter det tyska *fremdartig* och begagnadt i litterär och vetenskaplig stil. — *Syn.* *Heterogen*.

FRÄMMADE, a. 1. (ursprungl. *Främmad*,

hvilket ännu allmänt brukas i många landsorter)

1) (om person) a) Som är ifrån ett annat land.

En f. prins har nyligen anländt. Ett f. folk.

En f. nation. F. köpmän hafva icke samma

frihet att idka handel i riket som inhemska.

— *Motsats:* Inländsk, Inhemsk. — *Syn.* Utländsk.

b) Som är ifrån en annan stad, ort (i samma

land). *Det är mycket f. folk i staden, som i*

anledning af förmälnings-högtidligheterna hit-

kommit ifrån alla orter i riket. — c) Som har

sitt hem på annat ställe än det ifrågavarande;

som icke tillhör samma hushåll. *Vi hafva fått*

f. folk i huset; det är några af grannarna,

som kommit på besök. — Brukas för denna

bem. mest substantivt; se längre ned. — d) Som

icke tillhör samma slägt, familj, bolag, samfund,

sällskap, o. s. v. *Han har testamenterat sin*

egendom åt en f. person, emedan han icke un-

nade den åt sina slägtingar. Man bör icke

yppa sällskapets hemligheter för f. personer.

Lätom oss vara för oss själva och icke släppa

någon f. person in. — e) Som ej känner (ställe

eller person). *Jag är alldeles f. här på trak-*

ten. Ställa sig f. mot någon. De voro helt f.

för hvarandra, låtsade ej känna hvarandra. —

f) Okunnig (i något). *Han är alldeles f. i den-*

nna vetenskap. — g) Som icke blandar eller bland-

at sig i en sak, ej delaktig deri. *Jag är all-*

deles f. för denna intrig. — *Syn.* Obekant

(med). — 2) (om sak) a) Som tillhör, har afseende

på annat land, annan nation. *Ett f. språk.*

F. lagar, seder. F. land, länder, riken, stater.

F. trupper. — *Motsats:* Inländsk, Inhemsk. —

b) Som tillhör eller har afseende på andra perso-

ner, hvilka icke bo i samma stad, på samma ort

eller ställe, icke hafva samma hem. *Det der är*

ett f. fartyg, icke hemma i vår stad. Det har

kommit f. svin i årtäckern. — c) Obekant, okänd,

ny, ovanlig. *Hatet är en för honom alldeles f.*

känsla. Kemiern är en för honom alldeles f.

vetenskap. En f. lära. Det torde förekomma

dig f., all . . . , du torde förundra dig öfver,

att . . . — d) Som icke tillhör, har afseende

på en sjelf, utan på andra; andras. *Man bör*

icke blanda sig i f. angelägenheter. F. pen-

ningar bör man icke röra. — e) Annan, olika,

skiljaktig. *Som är af f. art.* — f) (fys.) Af an-

nan art. *F. kroppar, ämnen.* — *Syn.* Hetero-

gen, *Främmadartad.* — g) Som ej har afseende

på, är utan öfverensstämmelse med den sak, hvar-

om fråga är. *Detta är en omständighet, allde-*

les f. för saken, som icke hör dit. En afvikelse,

f. för ämnet. — h) Ej naturlig eller egen för

en person, en sak. *En qvinna, som lånar f.*

behag. — *S. c. 5. 1)* Person, som är ifrån an-

nan ort, annan bostad, annat hem. *Det är enf.,*

ett par f. der ute, som önska att få tala vid

dig. Det är nu många f. på värds huset. Bru-

kas ofta i obestämd form, t. ex.: *Det är f. hos*

honom, en eller flere främmande personer. Han

har aldrig f. Jag väntar f. Der var mycket

(af) *f.* På detta sätt användt, antager ordet stund-

om natur af ett kollektivt neutrum, t. ex.: *Är*

ditt, ert f. kvar ännu? Vi ha fått ett mycket

rart f. F-t har icke gått ännu. Leka f., sä-

ges om barn, då de på lek låtsa sig komma som

främmande och göra besök; (fig.) ställa sig, som

vore man främmande, obekant. — 2) Obekant,

okänd person. *En f., som jag aldrig sett förr,*

kom mig till mötes.

A n m. Ordet torde böra anses såsom tillkommet

af ett gammalt adjektiv *Fiar-heimadur*, d. v. s.

som har sitt hem fjerran, långt borta.

FRÄMRE, a, kompar. (af adv. *Fram*). Som

är, befinner sig längre fram. *F. delen af huf-*

vudet. — Substantivt brukas äfv. stundom *De f.*

FRÄMST, a, superl. 1. (af adv. *Fram*) 1) Som

är, befinner sig längst fram. *De f-a soldaterna*

i truppen. Brukas ofta substantivt, t. ex.: *Han*

är alltid den f-e i leken. (Fig.) *De f-e skola*

varda de ytterste, de förnämste skola varda de

ringaste, mest föraktade. — 2) (fig.) Förnämst.

Sitta i f-a rummet, hafva öfversta, förnämsta

platsen, hedersplatsen. — Adv. 1) I främsta

rummet, på främsta platsen. *Gå, sitta f. Först*

och f., i främsta rummet, förnämligast. — 2) I

början. *F. i boken.* — 3) Från framsidan, från

och med de främsta, första, från början. *Börja*

f. i en bok.

FRÄN, a. 2. Som gör ett skarpt och veder-

värdigt stickande intryck på lukt- eller smaksinnet.

F. smak, lukt. Köttet af vissa sjöfåglar har

en f. smak. Bockar och getter hafva en f. lukt.

Fotsvett gifver ock en f. lukt.

FRÄNDE, frännde, m. 3. pl. fränder. 1)

(ford.) a) Slägtinge. — b) Trogen vän. — 2) (nu

a) Person, genom äktenskapsförbindelse med nå-

gon beslägtad (befrindad). Begreppet af detta ord

omfattar alla dem, som äro slägt med en gift

person. *Mina f-r*, alla min hustrus eller mans,

svägers eller svägerskas slägtingar. — Jfr. *Slägt-*

ting. — 2) Brukas stundom äfv. i samma bem.

som Slägting. *Helsa f-r och vänner.*

FRÄNSKAP, f. 3. 1) Det ömsesidiga för-

hållande, hvori fränder såsom sådana stå till hvar-

andra. Jfr. *Frände.* — 2) (kem.) Inre benägen-

het hos kroppar att förena sig med hvarandra.

— *Syn.* Affinitet, Förvandtskap.

FRÄNSÄMJA, f. 1. 1) (ford.) Slägtskap.

Deraf *Fränsämjospild*, blodskam. — 2) (nu,

mindre brukl.) Sämja mellan slägt och fränder.

FRÄNHET, f. 3. Egenskapen att vara från.

FRÄNK, fränngka, f. 1. 1) (ford.) Qvin-

na, beslägtad med någon. — 2) (nu, föga brukl.)